

רצועת עזה: ההשלכות ההומניטריות של המצור

יולי 2015

עובדות

- ביוני 2007, בעקבות השתלטות חמאס על עזה, הטילה ישראל מצור יבשתי, ימי ואווירי על הרצועה.
- המצור צמצם את התמ"ג של עזה ב-50% (הבנק העולמי, מאי 2015).
- ב-2014 עמד שיעור האבטלה בעזה על 43% בממוצע: יותר מכל מקום אחר בעולם. שיעור האבטלה בקרב בני נוער גבוה מ-60% (הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה).
- כמעט 80% מתושבי עזה מקבלים סיוע בינלאומי כזה או אחר, בעיקר סיוע במזון.
- בחמשת החודשים הראשונים של 2015 יצאו את עזה דרך מעבר ארז, שבשליטת ישראל, בעלי היתרים 449 פעמים מדי יום בממוצע, יותר מכפליים מממוצע היציאות היומי בתקופה המקבילה אשתקד, אך כחות מ-2% ממוצע היציאות היומי שתועד לפני ספטמבר 2000 (פרוץ האינתיפאדה השנייה), שעמד על כ-26 אלף.
- מעבר רפיח, היחיד שנתון לשליטת מצרים, היה סגור ברציפות, לרבות עבור סיוע הומניטרי, מאז 24 באוקטובר 2014, למעט כ-15 ימים (מתוך 219), שבהם היה פתוח באופן חלקי, נכון למאי 2015.
- כרם שלום הוא מעבר הסחורות היחיד הפועל כיום, מתוך ארבעה מעברים מסוג זה שפעלו קודם להטלת המצור.
- ישראל מגדירה חומרי בניין בסיסיים (חצץ, מוטות פלדה ומלט), לצד שורה ארוכה של חלפים, ציוד מחשבים וכלי רכב, כפריטים "דו-שימושיים", ומגבילה את ייבואם לעזה.
- לעזה נכנסו כחות מ-1% מחומרי הבניין הדרושים לבנייה מחדש של בתים שנהרסו או ניזוקו במהלך פעולות האיבה וכמענה לגידול הטבעי של האוכלוסייה (כוח המשימה לענייני מחסה, מאי 2015).
- בחמשת החודשים הראשונים של 2015 יצאו את עזה דרך ישראל 408 מטעני סחורות, עלייה של כמעט פי חמישה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד (83), אך רק 7% ממספרי המטענים בתקופה המקבילה בשנת 2007, לפני הטלת המצור (5,451).
- הגישה לשטחים בטווח של כמה מאות מטרים מגדר המערכת הישראלית המקיפה את עזה מסוכנת או אסורה, והדבר מרתיע מפני עיסוק בפעילות חקלאית ואף מונע אותה.
- לדיונים ניתנת גישה לפחות משליש משטחי הדיג שהוקצו להם במסגרת הסכמי אוסלו: שישה מתוך עשרים מיילים ימיים.

3. ההגבלות הישראליות על יבוא חומרי בניין וציוד בסיסיים גרמו להידרדרות משמעותית באיכותם של שירותים בסיסיים, והן מונעות שיפוץ ותיקון של בתי מגורים. הגישה המוגבלת לחומרים אלה מאז 2007 מנעה או עיכבה בנייה, תיקון ושדרוג של בתים ותשתית, הדרושים כדי לטפל בגידול האוכלוסין המהיר ובהרס שנגרם על ידי סבבים חוזרים ונשנים של מעשי איבה. הדבר פוגע באיכותם של שירותי הבריאות, החינוך, המים והתברואה הזמינים בעזה ומאריך את משך עקירתם של מי שאיבדו קורת גג. הגבלות היבוא נותרו אמנם בעינין, אך בעקבות הפסקת האש באוגוסט 2014 הוקם מנגנון זמני לשיקום עזה המאפשר הכנסה מבוקרת של החומרים המוגבלים, מהלך שהביא לגידול משמעותי בהכנסתם של חומרים אלה.

4. המצור מונע מן הפלסטינים בעזה לממש רבות מזכויות האדם שלהם, וככוח הכובש, על ישראל להסירו. מזכ"ל האו"ם הצהיר כי המצור וההגבלות הנלוות אליו נוגדים את סעיף 33 לאמנת ג'נבה הרביעית, האוסר על ענישה קולקטיבית. **אף שיש לברך על ההקלות שישראל יישמה לאחרונה, כדי לעצור את ההידרדרות המתמשכת בתנאי החיים בעזה ולמנוע סבב אלימות חדש נודעה חשיבות עליונה להסרה מלאה של המצור.**

1. 1.8 מיליון פלסטינים בעזה "כלואים", בלא גישה חופשית ליתר השטח הפלסטיני הכבוש ולשאר העולם. הגבלות תנועה שישראל הטילה מאז תחילת שנות התשעים והוגברו ביוני 2007 בטענה לשיקולי ביטחון פגעו בתנאי החיים בעזה ופיצלו את השטח הפלסטיני הכבוש ואת המרקם הכלכלי והחברתי בו. אמנם, בחודשים האחרונים הגדילו הרשויות הישראליות משמעותית את מספר היתרי היציאה הניתנים לפלסטינים, אך הזכאים להיתרים כאלה עדיין מהווים מיעוט זעיר, ונמנים עמם בעיקר אנשים הנזקקים לטיפול רפואי, אנשי עסקים ואנשי סגל של ארגונים בינלאומיים. בידודה של עזה חריף יותר נוכח ההגבלות שהטילו הרשויות המצריות במסוף הנוסעים היחיד שלה (רפיח).

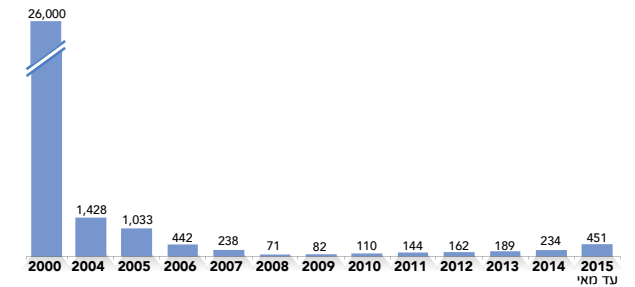
2. הגבלות גישה שישראל מטילה זה זמן רב פוגעות בכלכלת הרצועה ויוצרות רמות גבוהות של אבטלה, חוסר ביטחון תזונתי ותלות בסיוע. הן כוללות הגבלות על העברת סחורות לגדה המערבית ולישראל; על יבוא "פריטים דו-שימושיים"; ועל גישת בני אדם לאדמות חקלאיות ולשטחי דיג. לאחרונה יישמו הרשויות הישראליות הקלות בכמה מההגבלות הללו, אך המגבלות הבסיסיות נותרו בעינין, והן מונעות שיפור משמעותי בכלכלה. לכך מצטרפים הרס נכסים כלכליים במהלך מעשי האיבה, מחסור חמור בחשמל וחוסר יכולת של ממשלת ההסכמה הלאומית הפלסטינית לממש תחומי אחריות שלטונית נוכח הפיצול הפנימי המתמשך.

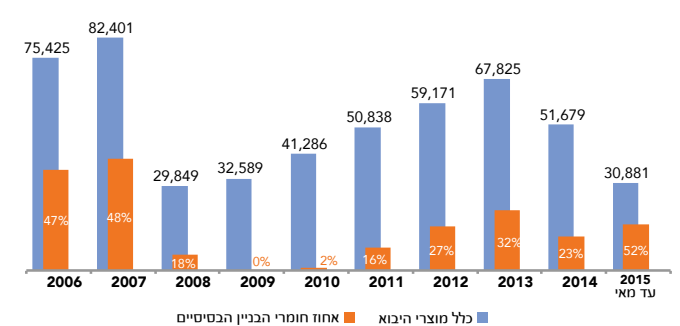
רצועת עזה - עובדות מרכזיות

מעבר ארז ממוצע יומי של נוסעים היוצאים את עזה

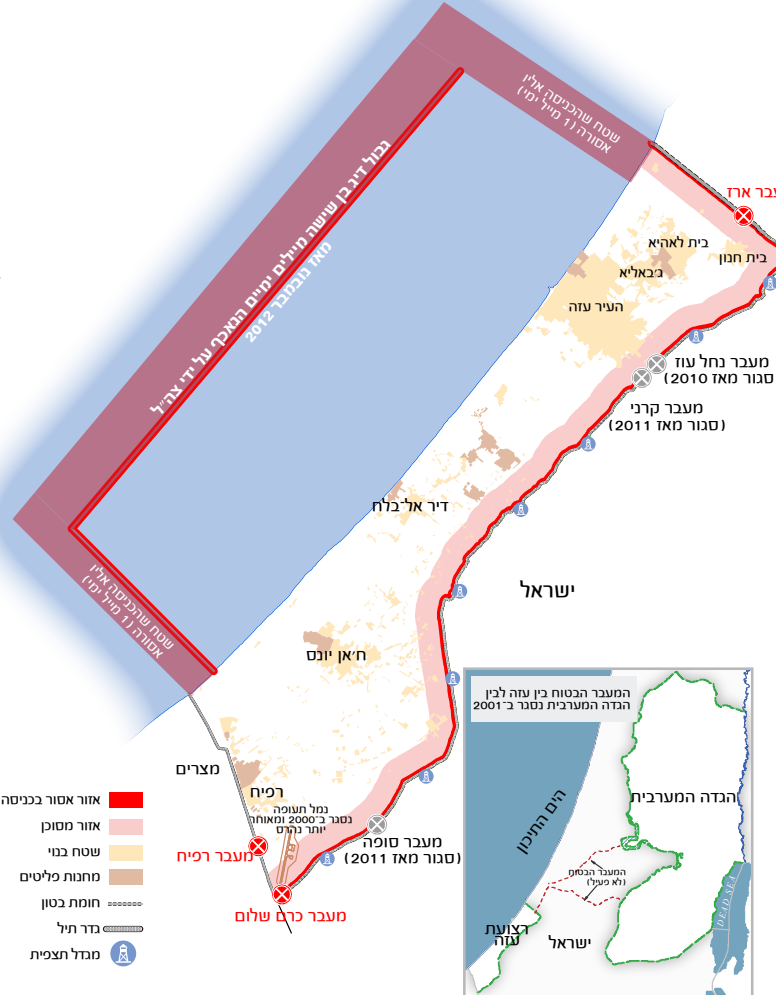
חומרי בניין המיובאים דרך ישראל (מטענים)

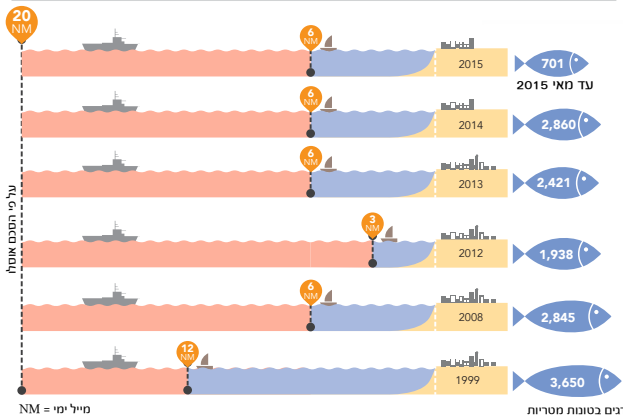
הממוצע היומי ממוצע על סמך ימים קולדריים

”כדי שעזה תתאושש מהמקד שחוללו בה סבבי אלימות מרובים וכלכלה הרסה, חובה להסיר את המצור. מביע לתושבים לקבל עזרה ולממש את זכויות האדם שלהם, ולא לסבול מענישה קולקטיבית“

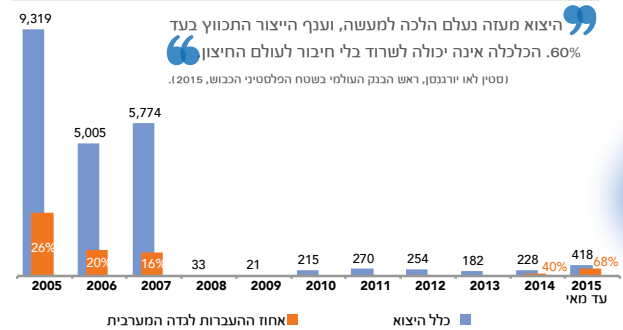
(השליח המיוחד מקרים ויכסונג, 19 ביוני 2015)

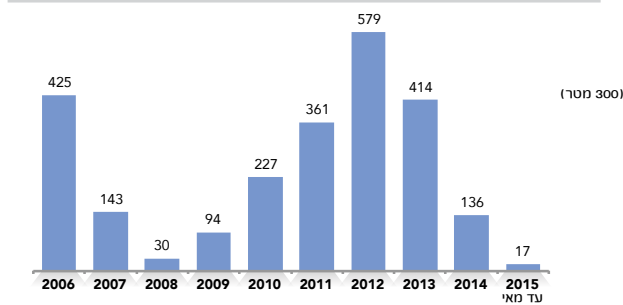
גישה לשטחי דיג (בטונות)

הוצאת סחורות מרצועת עזה (מטענים)

מעבר רפיח ממוצע יומי של נוסעים היוצאים את עזה

שנה	המצב והתקופה
1995	ישראל פותחת את נדב המערכת מבכי עזה
2000	מרבצת האינטרפאזה השנייה
2001	ישראל סוגרת את המעבר הבטוח בין עזה לבין הגדה המערבית
2001	ישראל למצב את נמל התעופה של עזה
2002	הקמת ברזבולות גשר, במסגרת יוזמת ביטוח ברזבולות בין רצועת עזה לישראל
2002	ישראל מוחזקת מעור באופן רחוק
2005	ישראל מוחזקת מעור באופן רחוק
2006	התאם ממצב בכריות הפלסטיות
2006	התאם ממצב בכריות הפלסטיות
2007	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2007	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2008	התאם ממצב בכריות הפלסטיות
2008	התאם ממצב בכריות הפלסטיות
2009	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2009	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2010	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2010	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2011	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2011	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2012	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2012	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2013	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2013	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2014	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"
2014	ישראל מנסה להסיר את המצור באמצעות "מסע רפיח"